

Regionale aanpak luchtkwaliteit

SAMEN VOOR SCHONERE LUCHT IN HAAGLANDEN

PLAN VAN AANPAK HAAGLANDEN 2024-2025

Augustus 2024

Afdeling Leefomgeving, GGD Haaglanden

gezondeleefomgeving@ggdhaaglanden.nl

Samen voor schonere lucht in Haaglanden

Gezondheidsschade door luchtverontreiniging is in regio Haaglanden hoger dan gemiddeld in Nederland. Gemiddeld roken Haaglanders 5 sigaretten mee per dag waar dit landelijk 4,6 is. Ook sterven inwoners gemiddeld 375 eerder t.o.v. landelijk 341 dagen als gevolg van het inademen van luchtverontreiniging. Een Regionale Aanpak op schonere lucht is daarom noodzakelijk om gezondheid van inwoners in de regio te beschermen en bevorderen.

Met 9 gemeenten, Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), Provincie Zuid-Holland (PZH) & GGD Haaglanden werken we gezamenlijk aan permanente verbetering van de luchtkwaliteit door gezamenlijke bronaanpak & het beperken van blootstelling*. En iedere verbetering, hoe klein ook, is gezondheidswinst! In dit plan wordt beschreven hoe we gezamenlijk komen tot doelen, ambities en maatregelen om vervolgens aan de slag te gaan voor schonere lucht.

* Rol MRDH wordt in 2024 nog verder verkend

Samenvatting

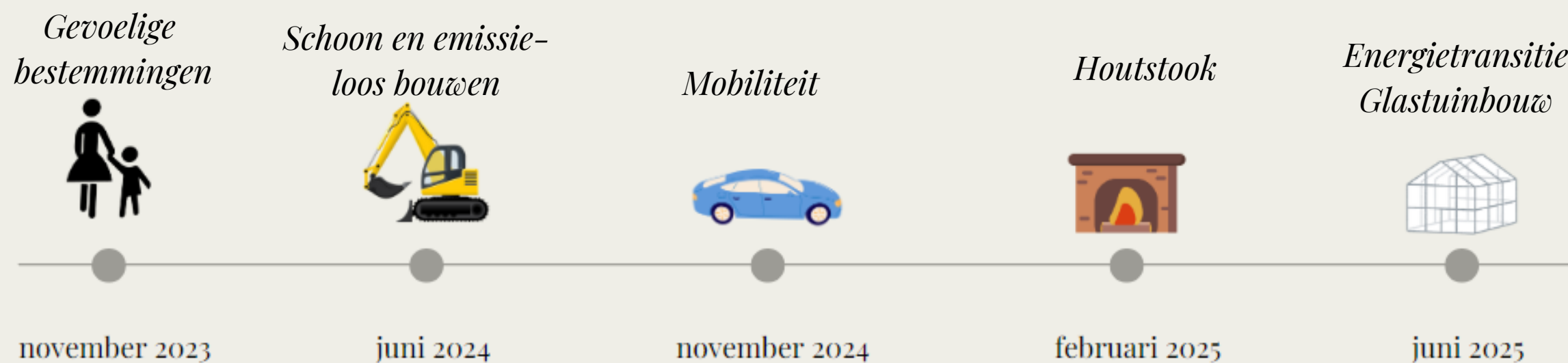
Rapport luchtkwaliteit in regio Haaglanden (2023).

Waarom maken we (nu) dit plan?

In het rapport luchtkwaliteit en gezondheid (GGD Haaglanden, 2023) signaleren we dat er nog veel gezondheidsschade is, waar we als GGD zien dat er met een regionale aanpak meer bereikt kan worden. Luchtvervuiling gaat immers over gemeentegrenzen heen.

Wat gaan we doen?

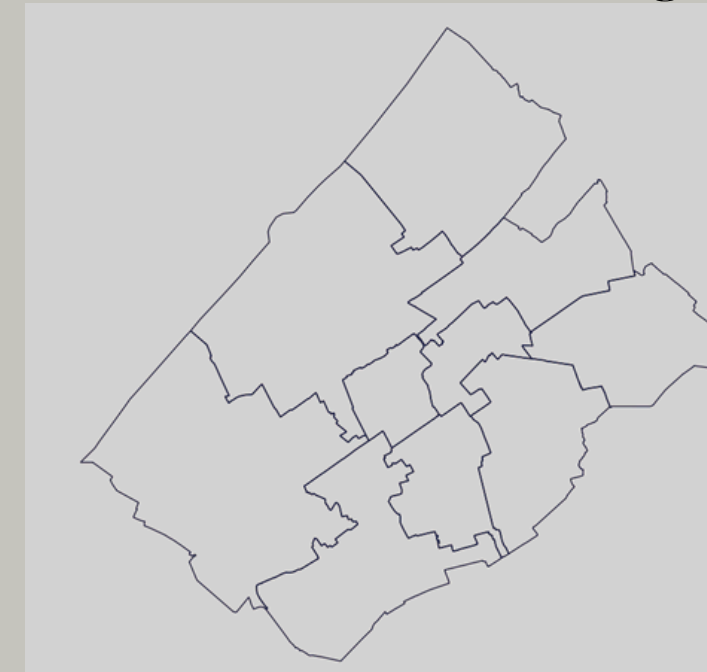
Samen aan de slag met de volgende thema's: (Minimaal 3 per gemeente)

Aanpak per onderwerp

Startbeeld in kaart brengen

Wat wordt er van gemeenten in Haaglanden verwacht?

Deelname aan regionale samenwerking via themabijeenkomst, uitwerken in sprints en ontwikkelen van producten. (min 60 uur p jaar)

Implementatie: Bestuurlijk borgen van maatregelen in gemeente (uren zelf te bepalen)

Kennis & Expertise om ervaring te delen

Wat hebben we in 2026 bereikt?

1. Een sterke, integrale samenwerking op gezondheid en milieu, met en tussen alle 9 gemeenten in Haaglanden, GGD, ODH en PZH. De samenwerking met de MRDH is verkend.
2. Op de vijf thema's gevoelige bestemmingen, SEB, mobiliteit, houtstook en verduurzaming van de glastuinbouw een regionale aanpak met elkaar uitgewerkt. Hierbij heeft elke gemeente in Haaglanden zich aan ten minste 3 van deze 5 thema's gecommitteerd.
3. De gemeente heeft de eindproducten vanuit de regionale aanpak geïmplementeerd op de gekozen thema's of is hiermee bezig.
4. Door de genomen maatregelen in de gemeenten is er minder luchtvervuiling (NO₂, PM₁₀ en PM_{2,5}) en worden de meest gevoelige groepen beschermd op de locaties waar ze het meest verblijven.
5. Regionaal hebben we toegewerkt naar de voorgestelde EU normen 2030.
6. De gezondheidsschade door luchtvervuiling in Haaglanden is daarmee afgenomen van 5,0 naar 4,8 meegerookte sigaretten, en totale vroegtijdige sterfte verminderd met 21 dagen.

Regionaal kunnen we meer bereiken!

1. Een snellere en betere aanpak van knelpunten en opgaven in de regio.
2. Luchtverontreiniging verbeteren gaat ook over gemeentegrenzen heen.
3. Sneller inzicht in kansen en risico's voor gezamenlijke doelstellingen en ambities
4. Versterking van innovatiekracht en het genereren van middelen voor innovatie
5. Geeft de mogelijkheid om landelijke kennis en expertise efficiënt naar de regio te brengen
6. Samen ontwikkelen, met elkaar delen van kennis en hoe ambities in beleid om te zetten.
7. Gezamenlijke voorbereiding en positiebepaling op gemeenschappelijke bronnen.

Uitgangspunt van dit plan is dat inzet beperkt en gespreid wordt. Zowel om de kosten als om de belasting van de ambtelijke organisatie te beperken. Daarnaast op zoek gaan naar koppelkansen en co-benefits: Hoe kunnen we luchtkwaliteit slim koppelen aan dossiers die raken aan luchtkwaliteit, zoals stikstof, de woningopgave of de aanpak in het verkleinen van gezondheidsverschillen?

WIE WERKEN ER AAN SCHONE LUCHT?

Uitvoering gemeentelijk niveau **Gemeenten Haaglanden**

Alle gemeenten werken mee aan de uitvoering van het PvA regionale samenwerking luchtkwaliteit 2024-2025. Elke gemeente kan hierbij zelf besluiten bij welke thema's ze aansluiten, en in hoeverre ze betrokken zijn om dit thema regionaal uit te werken. Vijf gemeenten zijn daarbij al aangesloten bij het SLA en verschillende gemeenten hebben actieplannen luchtkwaliteit.

Uitvoering regionaal niveau **OD Haaglanden**

Heeft opdracht vanuit PZH om uitvoering van het SLA te realiseren in de regio. In de uitvoering vertaalt zich dit tot het faciliterend en meedenkend optreden richting gemeenten op grond van het Schone Lucht Akkoord. De ODH heeft besloten om dit breder te trekken dan alleen de SLA-deelnemers. Deze faciliterende rol richting de gemeenten op het verbeteren van luchtkwaliteit, pakt zij daarom voor alle gemeenten in de regio.

Regionale partner *bereikbaarheid en economie* **MRDH**

Voor een grootstedelijke regio waar het goed wonen, werken en recreëren is, heeft de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) zichzelf twee belangrijke ambities gesteld: het vernieuwen van economie en het verbeteren van de bereikbaarheid. Dit raakt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en daarom wordt in 2024 verder verkend met de MRDH wat hun rol in deze samenwerking gaat zijn.

Aanjager provinciaal *samenwerken*

Provincie Zuid-Holland

Zet zich in voor een gezonde en veilige leefomgeving en heeft daarbij aandacht voor het onderwerp luchtverontreiniging. De PZH is, net zoals elke provincie in Nederland, deelnemer van het SLA, en streeft vanuit die positie de doelstellingen van het SLA na. Uitvoering hiervan heeft zij belegd bij de omgevingsdiensten in de regio. De Omgevingsdienst Haaglanden is aangesteld als uitvoerder van deze taak in Haaglanden.

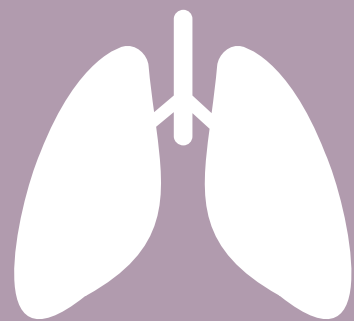
Aanjager regionaal samenwerken **GGD Haaglanden**

Heeft als wettelijke taak het beschermen, bevorderen en bewaken van de volksgezondheid. Zij signaleert dat luchtkwaliteit nog voor veel gezondheidsschade zorgt en heeft onderzoek gedaan naar de bronnen in de regio. Vanuit deze rol wil zij meer aandacht en inzet op het thema luchtkwaliteit op gemeentelijk niveau. Daarom initieert zij een regionale samenwerking op luchtkwaliteit met als doel om regionale gezondheidswinst te behalen.

Overzicht Regionale aanpak luchtkwaliteit

Waarom aan de slag?

1. Gezondheidsschade is in Haaglanden hoger dan gemiddeld in NL
2. Dit wordt deels veroorzaakt door lokale uitstoot van bronnen
3. Regionaal kun je meer bereiken!

Hoe gaan we aan de slag?

1. Thematische aanpak op de belangrijkste bronnen: wegverkeer, mobiele werktuigen, houtstook en de glastuinbouw.
2. Beperken van blootstelling door het in kaart brengen van gevoelige bestemmingen & uitwerken van (gevoelige bestemmingen) beleid

Wat is ervoor nodig?

1. Startbeeld in kaart brengen
2. Organiseren van themabijeenkomsten.
3. Uitwerking per thema in kleinere groepen in sprints.
4. Implementatie resultaten & uitwerking in de gemeenten
5. Eindbeeld in kaart brengen, monitoren, evalueren en bepalen hoe weer verder!

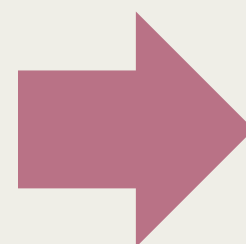

Waarom werken aan schone lucht?

Blootstelling aan stikstofdioxide en fijnstof is hoger dan gemiddeld in Nederland & dit veroorzaakt hoge ziekte & sterftelast

Inwoners in Haaglanden roken **5 sigaretten** per dag mee. Gemiddeld in NL is dit **4,6**.

23% van alle astmagevallen bij kinderen

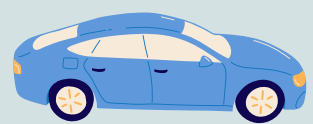
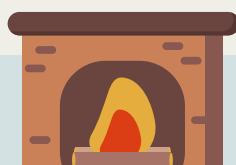
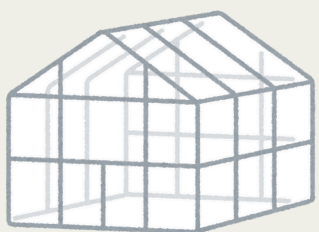

14% van alle longkankergevallen

19% van alle hartinfarcten

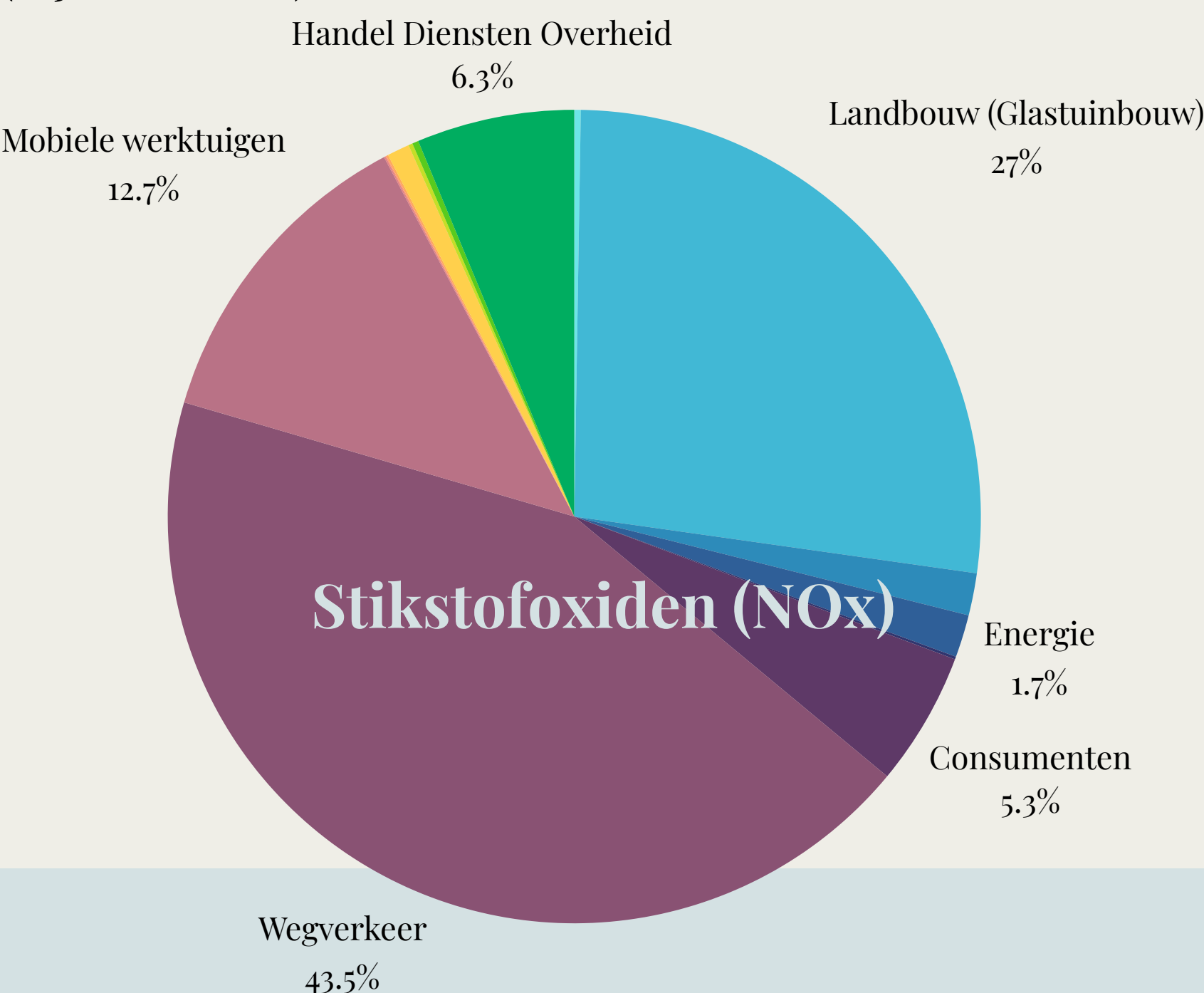
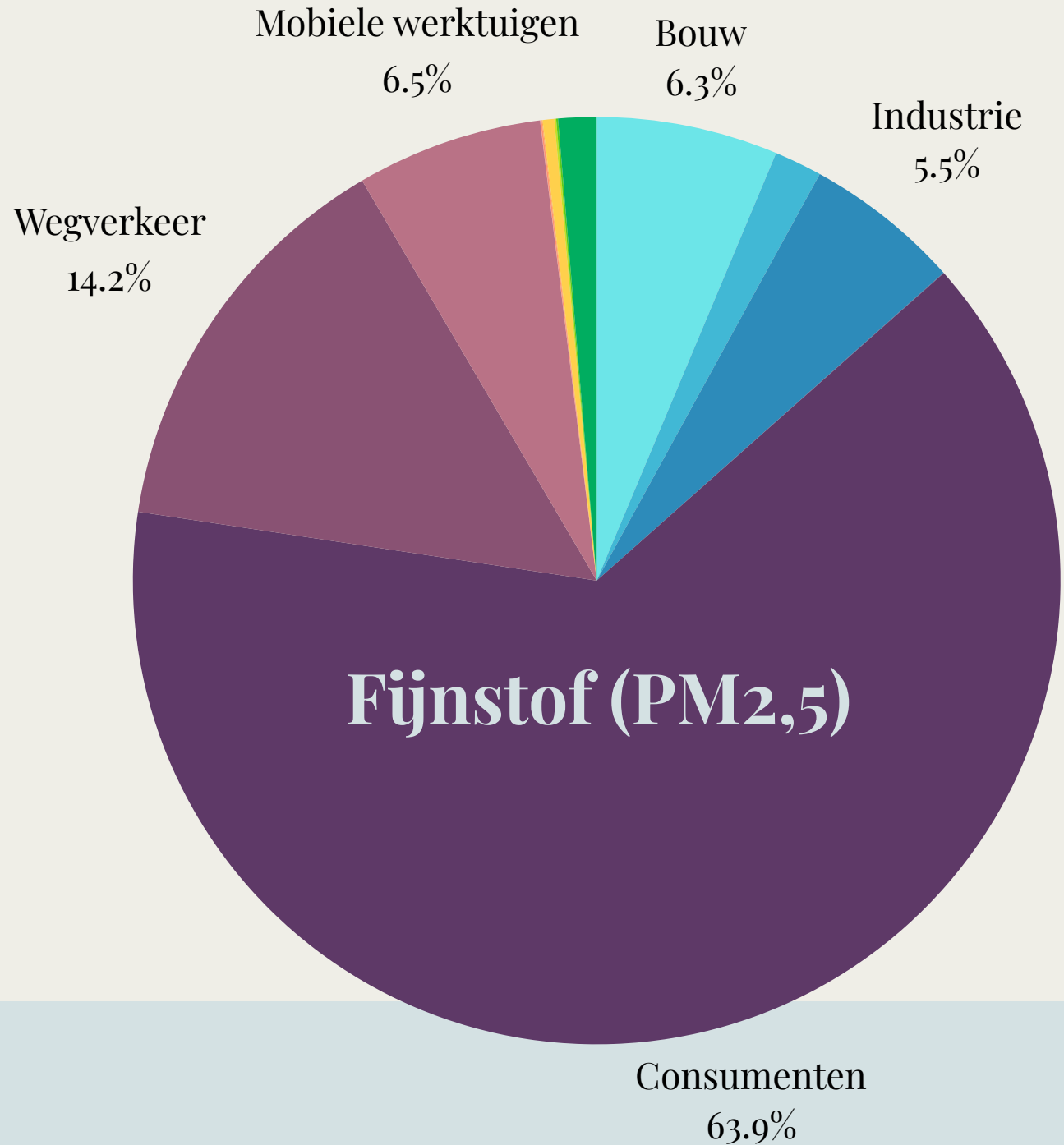
Vroegtijdige sterfte: **375** dagen
Gemiddeld in NL: **341** dagen

Waarom werken aan schone lucht?

Uitstoot in Haaglanden (cijfers 2018)

Luchtvervuiling komt deels door lokale uitstoot waar we regionaal & lokaal wat aan kunnen doen!

REGIONALE BLOOTSTELLING: WAAR STAAN WE NU?

De huidige luchtkwaliteit is verantwoordelijk voor 3,5% van de ziektelast in Nederland. Haaglanden ligt daarbij boven het landelijk gemiddelde.

Regio Haaglanden

PM10 18,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Aanbeveling

→ **WHO 15** $\mu\text{g}/\text{m}^3$
EU voorstel 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

NO2 21,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

→ **WHO 10** $\mu\text{g}/\text{m}^3$
EU voorstel 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

PM2,5 10,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

→ **WHO 5** $\mu\text{g}/\text{m}^3$
EU voorstel 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

PM10

Blootstelling Haaglanden: Ligt gemiddeld over de regio op 18,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (GGD, 2023)*

Gezondheidsimpact: Vroegtijdig overlijden, veroorzaken en verergeren van o.a. COPD, longkanker & hart- en vaatziekten.

Belangrijke bronnen: Houtrook door particulieren, wegverkeer, industrie en bouw.

NO2

Blootstelling Haaglanden: 21,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Gezondheidsimpact: Langdurige blootstelling kan een oorzaak zijn van astma bij kinderen.

Belangrijke bronnen: Wegverkeer, landbouw, mobiele werktuigen.

PM2,5

Blootstelling: Ligt op 10,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Gezondheidsimpact: Van alle luchtverontreinigende stoffen veroorzaakt deze fijne fijnstof de grootste ziektelast.

Belangrijke bronnen: Houtrook door particulieren, wegverkeer, mobiele werktuigen, bouw en industrie.

* Cijfers 2019 (zie [rapport GGD Haaglanden](#))

REGIONALE BLOOTSTELLING: WAAR STAAN WE NU*?

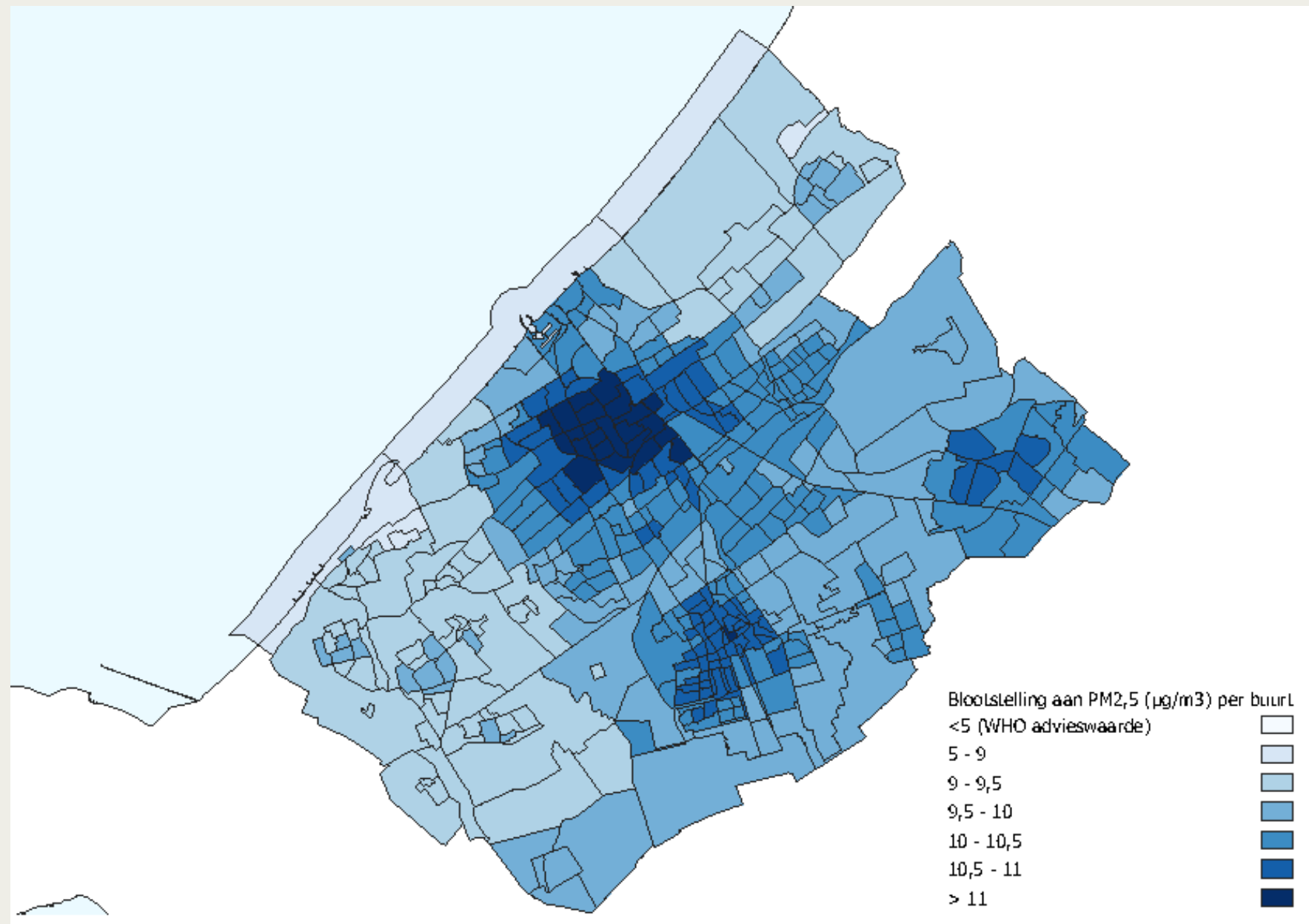
PM_{2,5}

Blootstelling: Ligt op 10,2 µg/m³

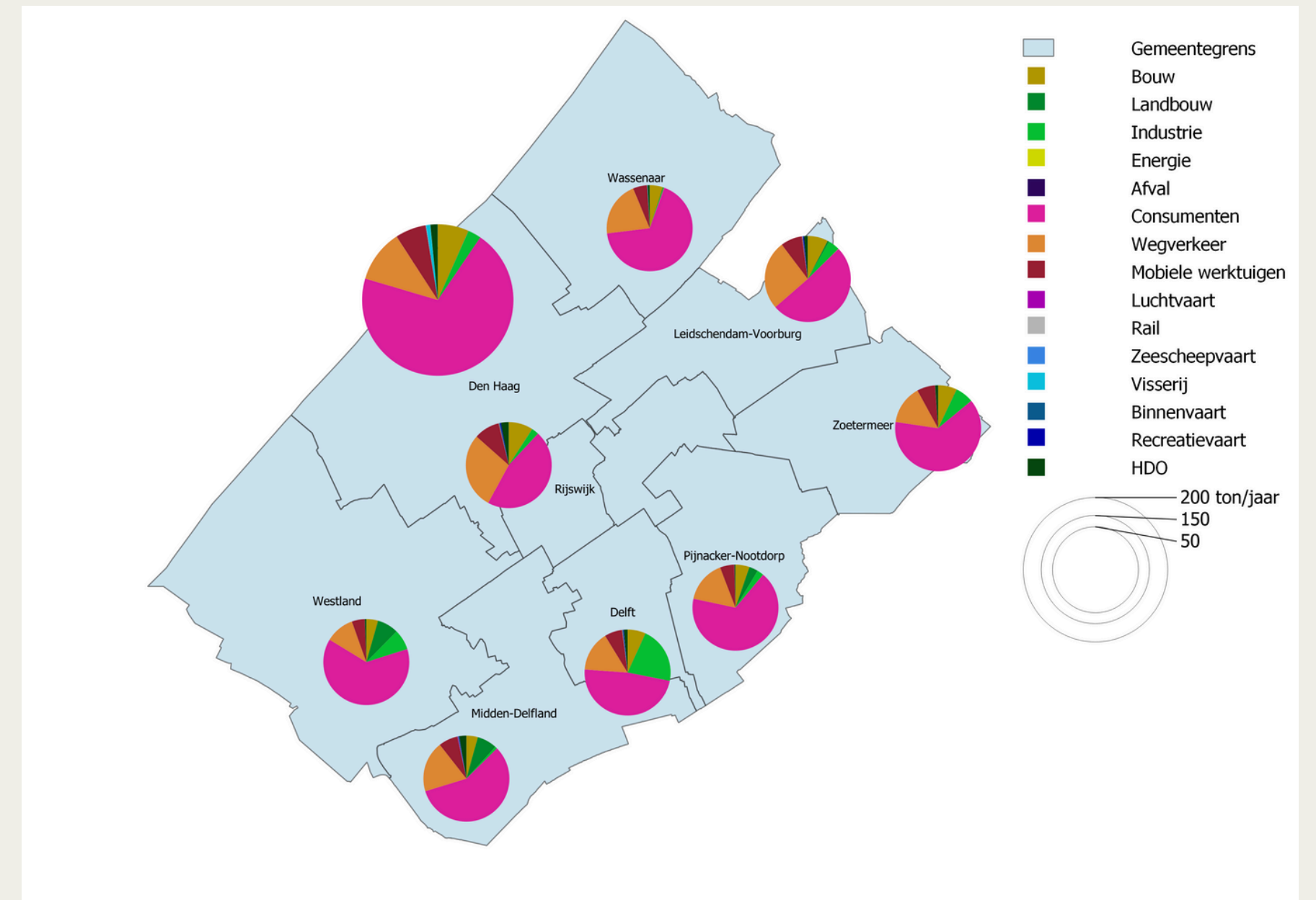
Gezondheidsimpact: Vroegtijdig overlijden, veroorzaken en verergeren van o.a. COPD, longkanker (14% totaal aantal gevallen) & hart- en vaatziekten (19% van totaal aantal hartinfarcten, en 9% totaal aantal beroertes), laag geboortegewicht bij baby's (8% van totaal)

Belangrijke bronnen: Houtrook door particulieren, wegverkeer, mobiele werktuigen, bouw en industrie.

Zie de [GCN app](#) voor meer informatie over de bijdrage van bronnen (lokaal, NL en buitenland)

*Cijfers 2019 (zie [rapport GGD Haaglanden](#))

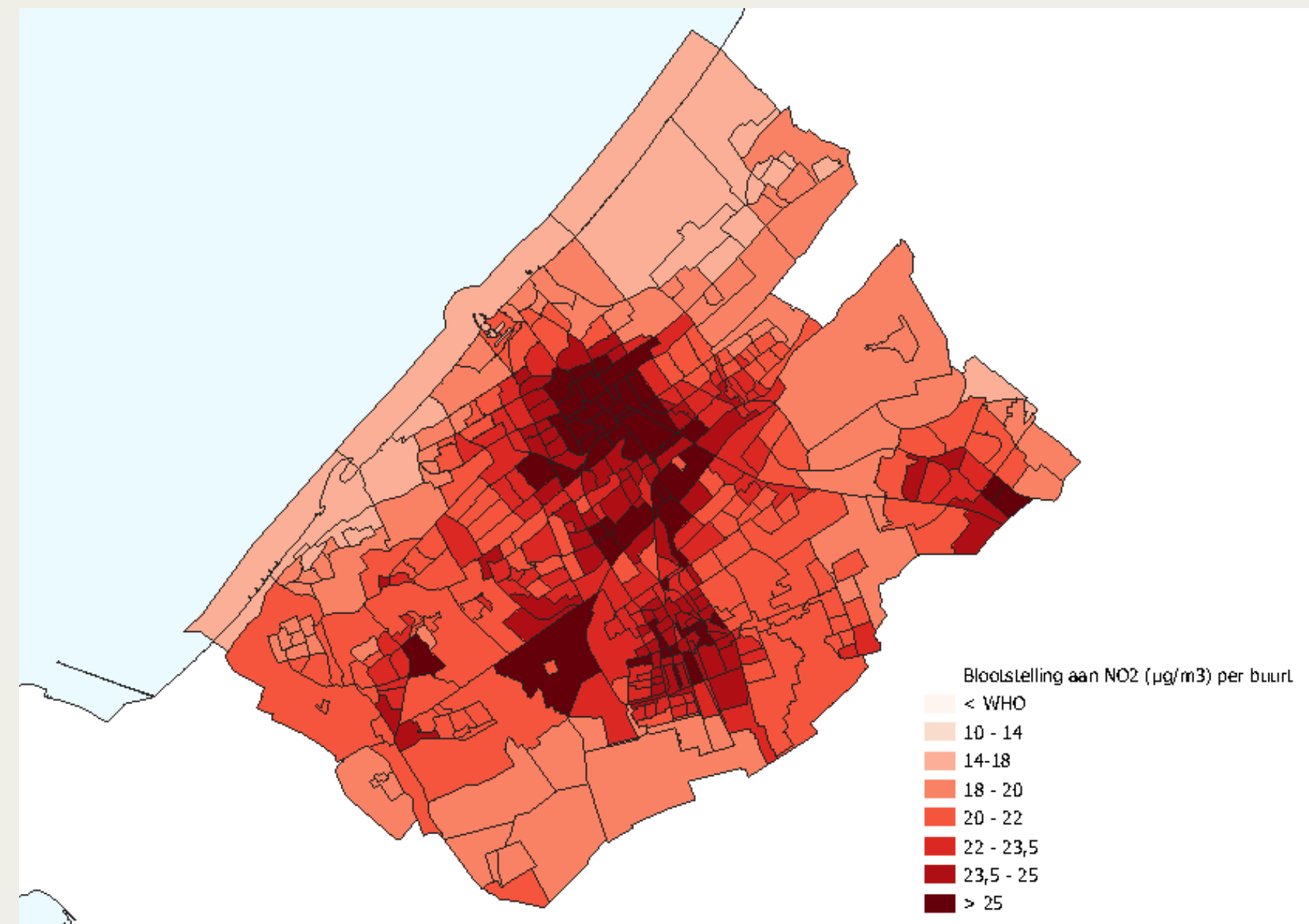
REGIONALE BLOOTSTELLING: WAAR STAAN WE NU?

NO₂

Blootstelling Haaglanden: 21,7 µg/m³

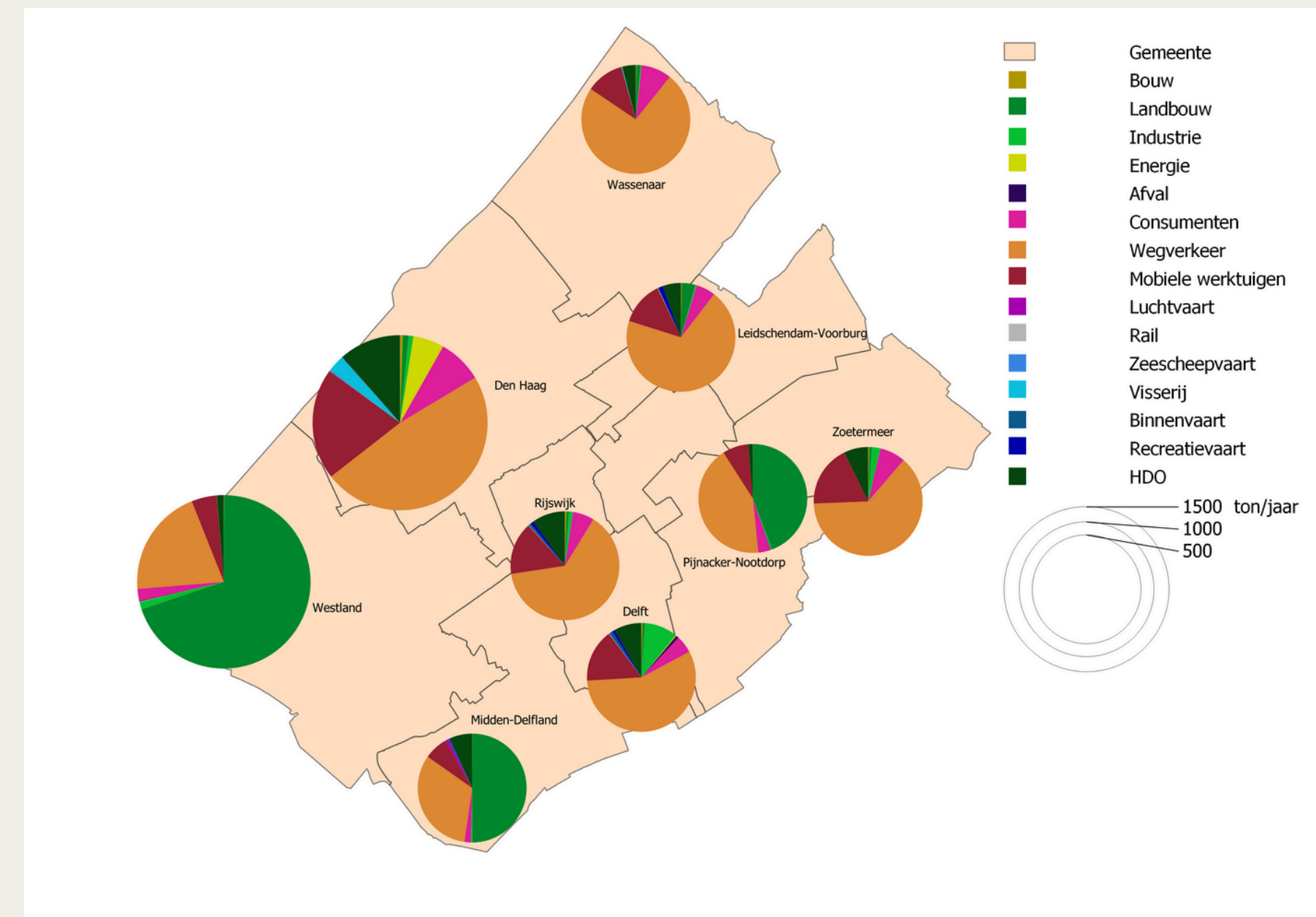
Gezondheidsimpact: Luchtvervuiling is de oorzaak van vroegtijdige sterfte, vermindering van de longfunctie, en bij 1/4 van kinderen met astma.

Belangrijke bronnen: Wegverkeer, landbouw, mobiele werktuigen.

*Cijfers 2019 (zie [rapport GGD Haaglanden](#)).

Zie de [GCN app](#) voor meer informatie over de bijdrage van bronnen (lokaal, NL en buitenland)

REGIONALE BLOOTSTELLING: WAAR STAAN WE NU?

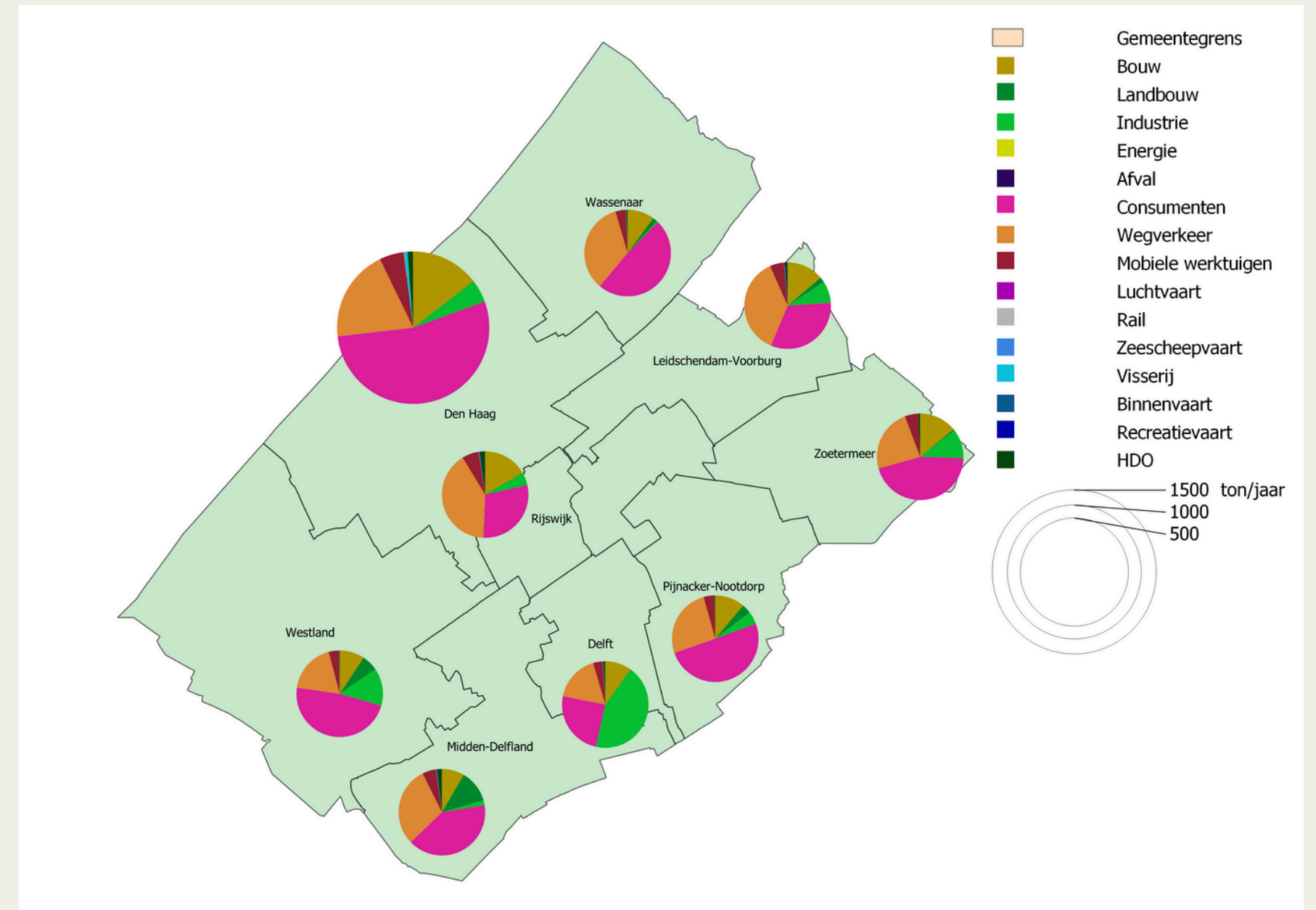
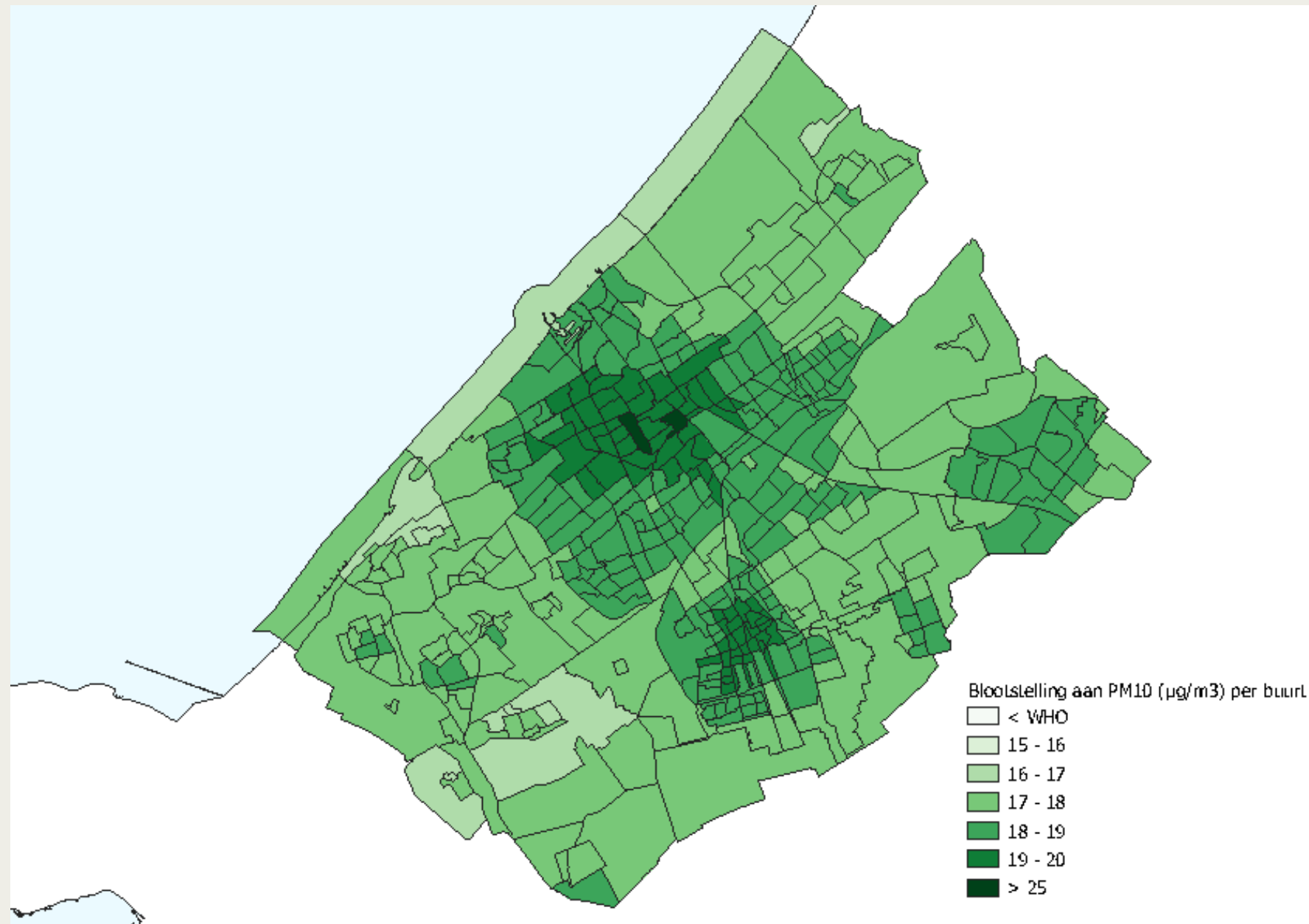
PM₁₀

Blootstelling Haaglanden: Ligt gemiddeld over de regio op 18,3 µg/m³ (GGD, 2023)

Gezondheidsimpact: Vroegtijdig overlijden (zie effecten PM_{2,5} voor gezondheidsimpact van fijnstof)

Belangrijke bronnen: Houtrook door particulieren, wegverkeer, industrie en bouw.

Zie de [GCN app](#) voor meer informatie over de bijdrage van bronnen (lokaal, NL en buitenland)

*Cijfers 2019 (zie [rapport GGD Haaglanden](#))

Hoe werken aan schone lucht?

1. We nemen de meest effectieve bronmaatregelen & werken deze regionaal uit

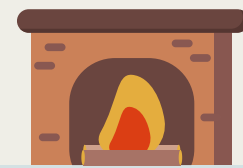
2. We beschermen de meest gevoelige groepen door het opzetten van een gevoelige bestemmingen beleid (regionaal).

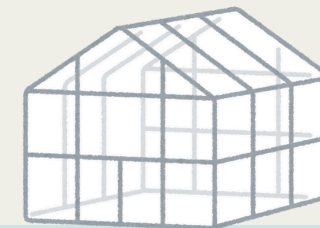
1. Zet in op gezonde, emissieloze mobiliteit

2. Ga over op schoon & emissieloos bouwen

3. Ontmoedig houtstook door bewoners

4. Faciliteer de energietransitie in de glastuinbouw

Hoe werken aan schone lucht?

Gezamenlijk lobbyen voor schonere lucht

Naast onze regionale en lokale maatregelen om de luchtkwaliteit direct te verbeteren zetten we in op lobby: het beïnvloeden van overheden om landelijke en Europese regelgeving aan te passen en maatregelen te nemen die gunstig zijn voor de luchtkwaliteit in Haaglanden.

Wat doen we al?

Er lopen al een aantal lobbytrajecten op Schonere lucht. Zo zit de VNG in Brussel voor de herziening richtlijn luchtkwaliteit (Agenda). Vanuit GGDGHOR (Position Paper Schone Lucht) en het SLA (themagroep internationaal)

Wat kunnen we nog meer doen?

Een gezamenlijke lobby vanuit Haaglanden organiseren.
Een voorbeeld van hoe dit mogelijk uit te werken is, zie Beleidsnota Utrecht

Dit traject loopt naast de vijf thema's en zal in 2024 verder verkend worden hoe we hier aandacht aan gaan besteden.

Wat is ervoor nodig?

Startbeeld in kaart brengen per thema

Regionale verkenning van maatregelen die gemeenten in Haaglanden al nemen.

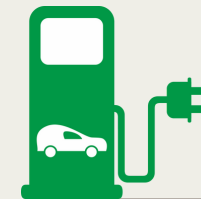
Samen uitwerken

Uitwerking per thema in kleinere groepen in sprints van 12 weken.

En hoe dan verder?

Voortgangsmeting in kaart brengen & succes vieren en opnieuw doelen bepalen.

Organiseren van themabijeenkomst

Met gemeenten doelen bepalen per thema. Wat willen we met elkaar bereiken?

Implementatie in de gemeenten

Ambtelijke verkenning van mogelijke maatregelen inbedden in beleid van de gemeenten.

1. Startbeeld in kaart brengen

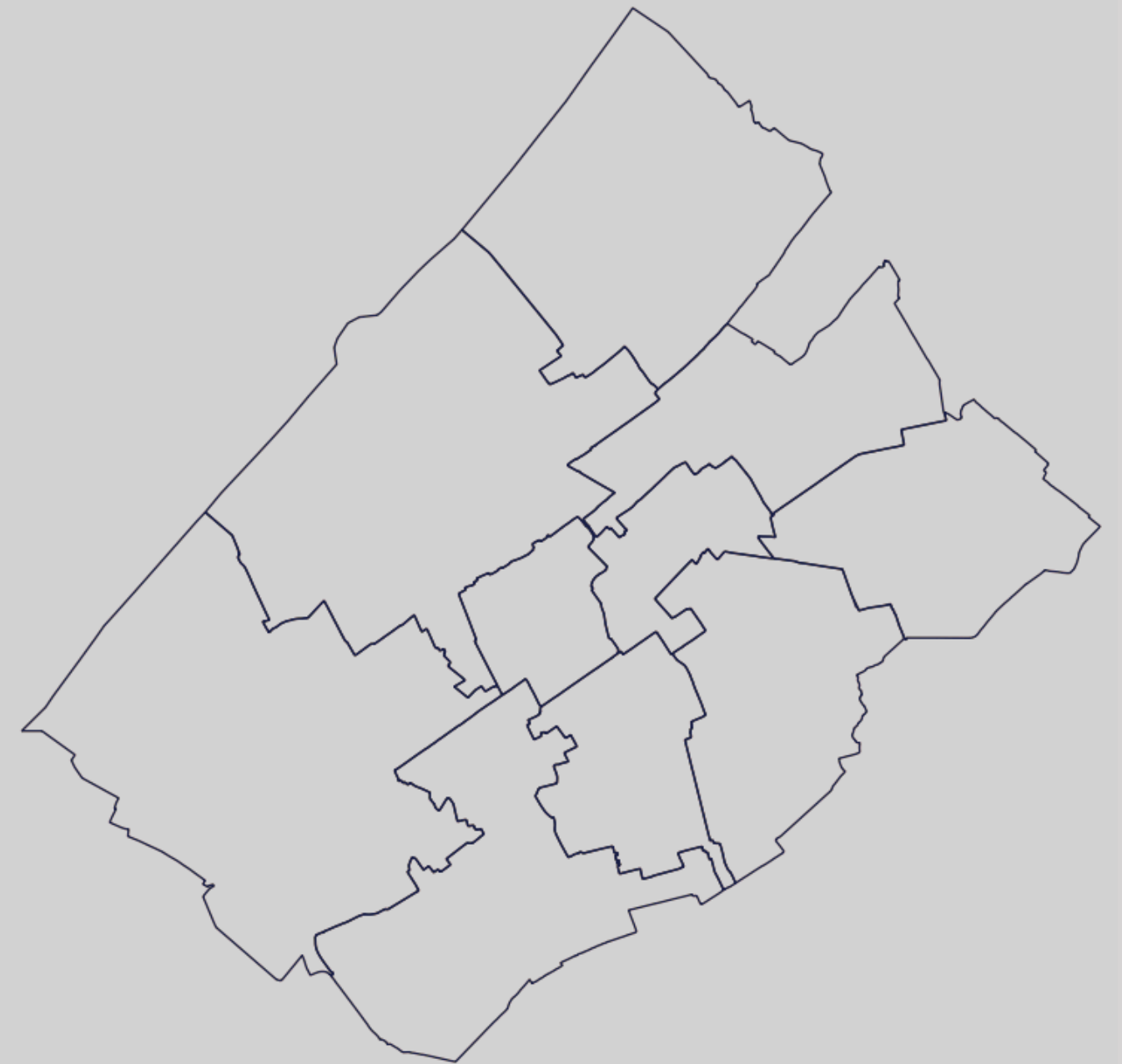
Wat doet welke gemeente al voor schonere lucht?

Beleidsmonitoring

1. Indicatoren bepalen
2. Bepalen welke stukken worden meegenomen om te meten.
Voorbeelden: Coalitieakkoord, Actieplan lucht, Milieubeleidsplan, Omgevingsvisie, Omgevingsplannen etc.
3. Doornemen stukken met zoektermen en maatregelen om te meten waar de gemeente staat.
4. Totaal aan maatregelen in Haaglanden in kaart brengen.
5. Toetsen bij gemeenten en aanvullen.

Aan de slag!

Naar de themabijeenkomst & Regionale doelstelling bepalen

1. Zet in op gezonde en emissieloze mobiliteit

Belangrijkste bron van **stikstofoxiden** in Den Haag, Rijswijk, Wassenaar, Leidschendam-Voorburg, Zoetermeer en Delft

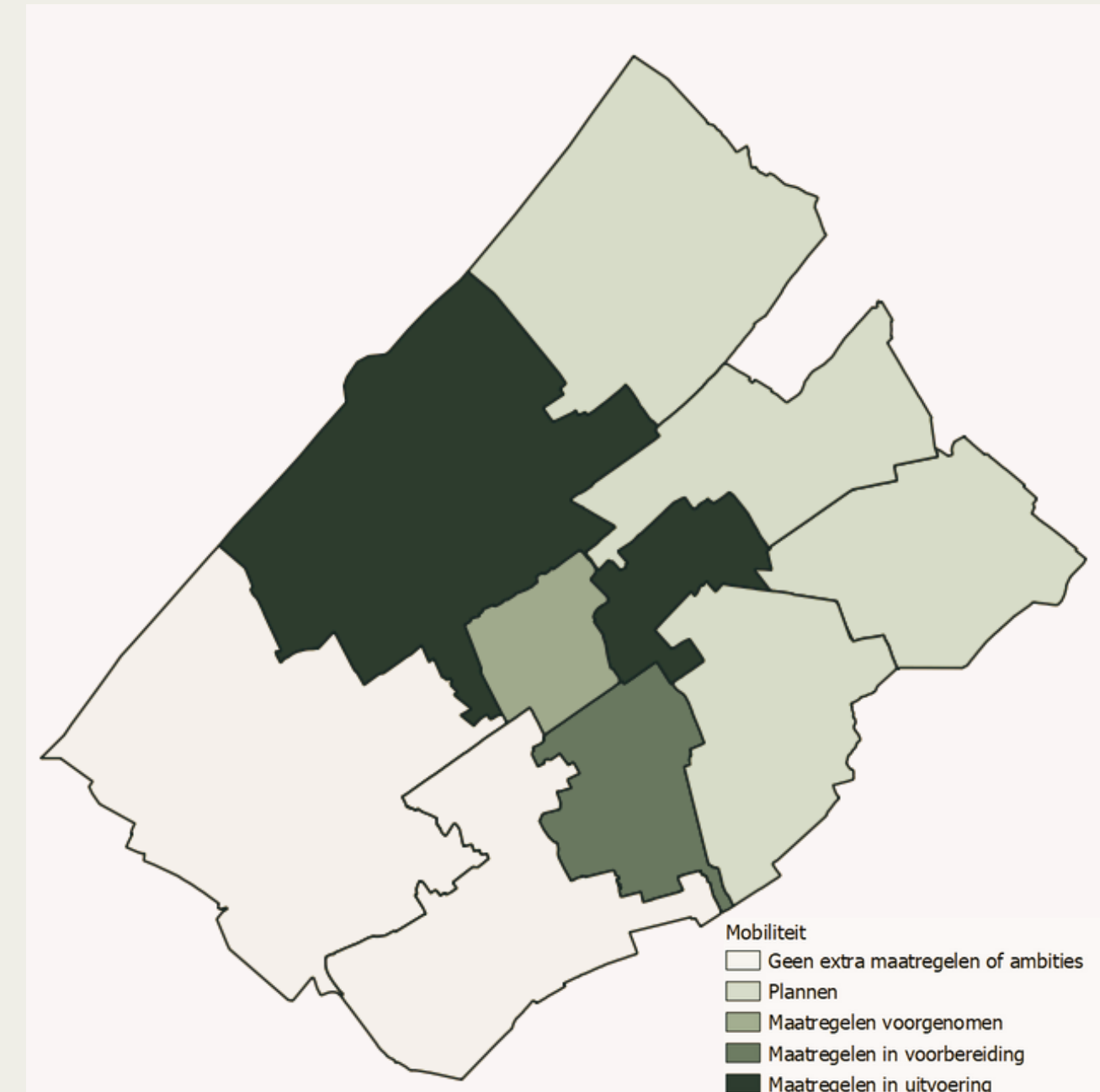
Doel Haaglanden vaststellen met elkaar in themabijeenkomst

Bijvoorbeeld Een reductie van de negatieve gezondheidseffecten van verkeersemisseries & op weg naar zero-emissie.

Voorbeelden van uitwerking:

1. Gezondheidsdoelen in verkeers- en vervoersplannen en regionale mobiliteitsprogramma's
2. Verduurzaming eigen voertuigen en transportdiensten
3. Voertuigemissies en zero-emissiezones
4. Regionale milieuzones
5. Maatregelen verkennen voor 30 & 80 km per uur
6. STOMP principe hanteren (richting duurzame mobiliteit)

Waar staan gemeenten nu?

Gevraagde capaciteit bij gemeenten

Startbijeenkomst - 3 uren p.p. bijwonen bijeenkomst

Optioneel in uitwerking - 12 uren meedenken over uitwerken doelstelling

Uitvoering - Afhankelijk van doelstelling (nader bepalen)

2. Schoon & Emissieloos bouwen

Belangrijke bron van **stikstofoxiden** in meeste gemeenten, en met oog op bouwopgave belangrijk om regionaal te prioriteren

Doel Haaglanden vaststellen met elkaar in themabijeenkomst

Gemeenten geven invulling aan de gezamenlijke doelstelling om de emissies in de bouw door werk-, voer- en vaartuigen te reduceren en daardoor samen krachtig bij te dragen aan het bereiken van Schonere lucht.

Voorbeelden van uitwerking:

1. Uitwerking geven aan routekaart SEB in regio Haaglanden. Provincie Zuid-Holland en gemeente Den Haag zijn ondertekenaar van convenant SEB. Ook de andere regiogemeenten sluiten aan.
2. Regionaal SEB subsidiemogelijkheden onderzoeken en hier ambities met elkaar vaststellen.

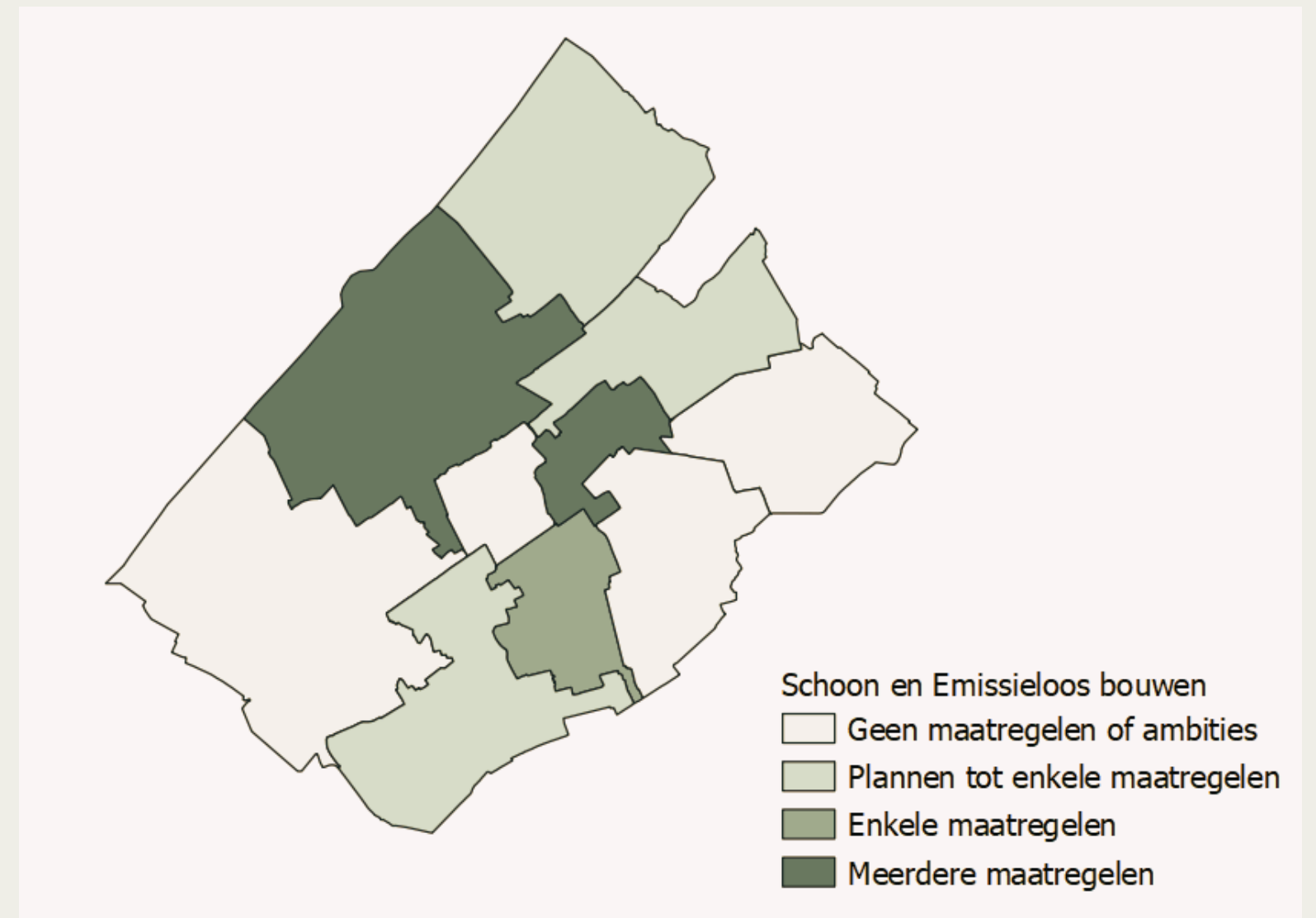
Kosten & Gevraagde capaciteit

Startbijeenkomst – 3 uren

Optioneel in uitwerking – 12 uren

Bij gezamenlijk tekenen convenant SEB – zie [SEB](#) voor een indicatie

Waar staan gemeenten nu?

3. Ontmoedig houtstook door bewoners

Belangrijkste bron van **fijnstof** in alle gemeenten in Haaglanden

Doel Haaglanden vaststellen met elkaar in themabijeenkomst

Ten behoeve van het verbeteren van de luchtkwaliteit is GGD Haaglanden nagegaan welke maatregelen al worden genomen op Houtstook in regio Haaglanden, en bij themabijeenkomst houtstook wordt een ambtelijke verkenning gedaan & regionaal bepaald waar we gezamenlijk naartoe willen werken.

Voorbeelden van uitwerking:

1. Gezamenlijk maatregelen nemen zoals een Regionale voorlichtingscampagne organiseren
2. Regels opnemen in omgevingsplan voor de buitenruimte en nieuwbouwwijken.
3. Verkennen van mogelijkheden buitenverbod op houtstook
4. Regionale aanpak meldingen & overlast.

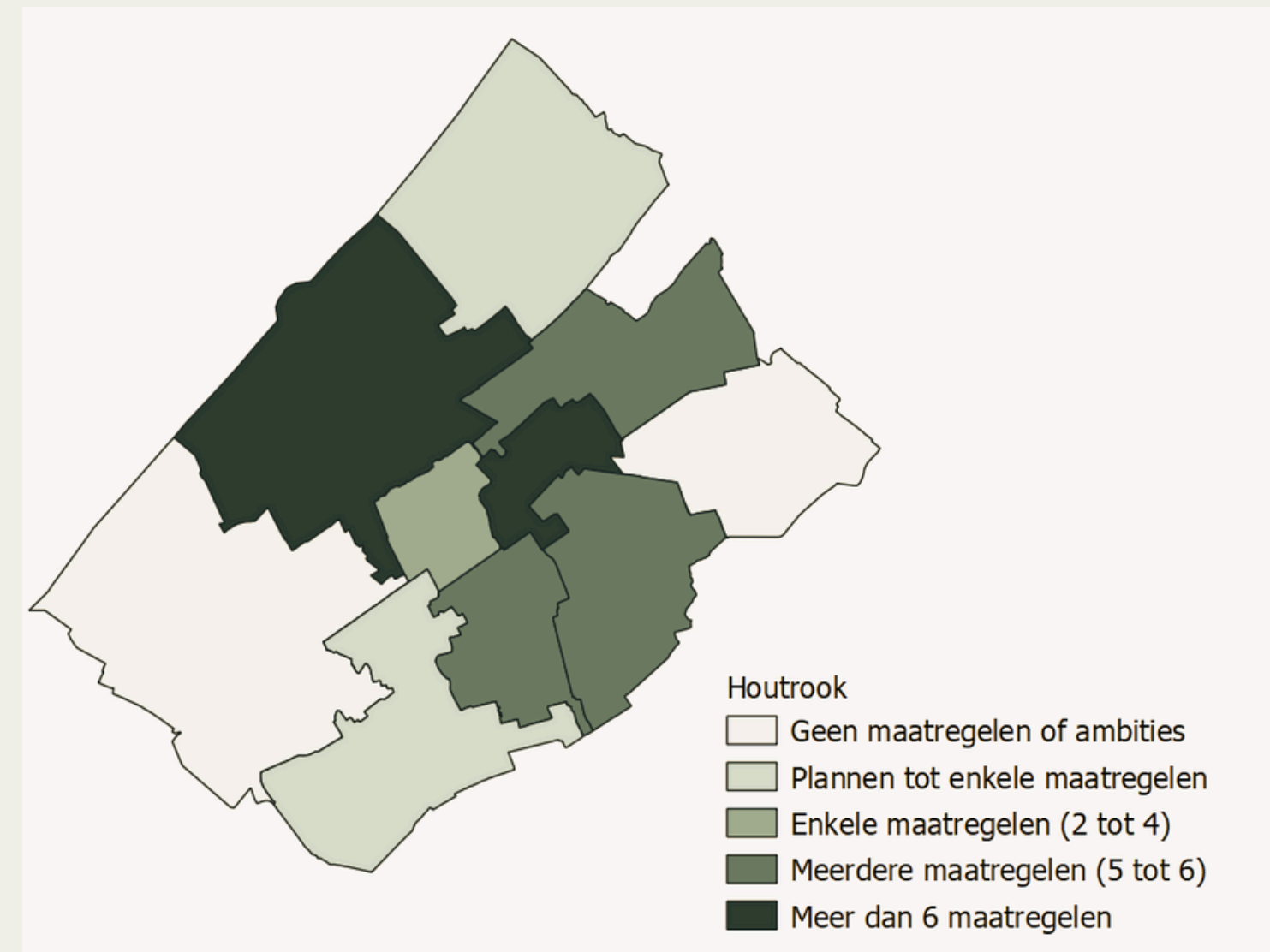
Kosten & Gevraagde capaciteit

Startbijeenkomst - 3 uren p.p. bijwonen bijeenkomst

Optioneel in uitwerking - 12 uren meedenken over uitwerken doelstelling

Uitvoering - Afhankelijk van doelstelling; bij regionale campagne zal dit ook bij communicatieafdeling uren kosten. Dit wordt na het bepalen van de doelstelling verder geïnventariseerd.

Waar staan gemeenten nu?

4. Faciliteer de energietransitie in de glastuinbouw

Belangrijkste lokale bron van **stikstofoxiden** in Westland, Midden-Delfland en Pijnacker Nootdorp

Doel Haaglanden vaststellen met elkaar in themabijeenkomst

Ten behoeve van het verbeteren van de luchtkwaliteit is GGD Haaglanden nagegaan welke maatregelen al worden genomen in de glastuinbouwsector die de luchtvervuiling ten goede komen in regio Haaglanden. Bij themabijeenkomst glastuinbouw wordt een ambtelijke verkenning gedaan & met de gemeenten waar dit thema speelt, bepaald waar we gezamenlijk naartoe willen werken.

Voorbeeld uitwerking:

Een ambtelijke verkenning naar mogelijkheden waar maatregelen voor het terugdringen van luchtverontreiniging raken aan verduurzaming van de glastuinbouw, en of onderbouwing meer urgentie kan creëren.

Kosten & Gevraagde capaciteit

Startbijeenkomst - 3 uren

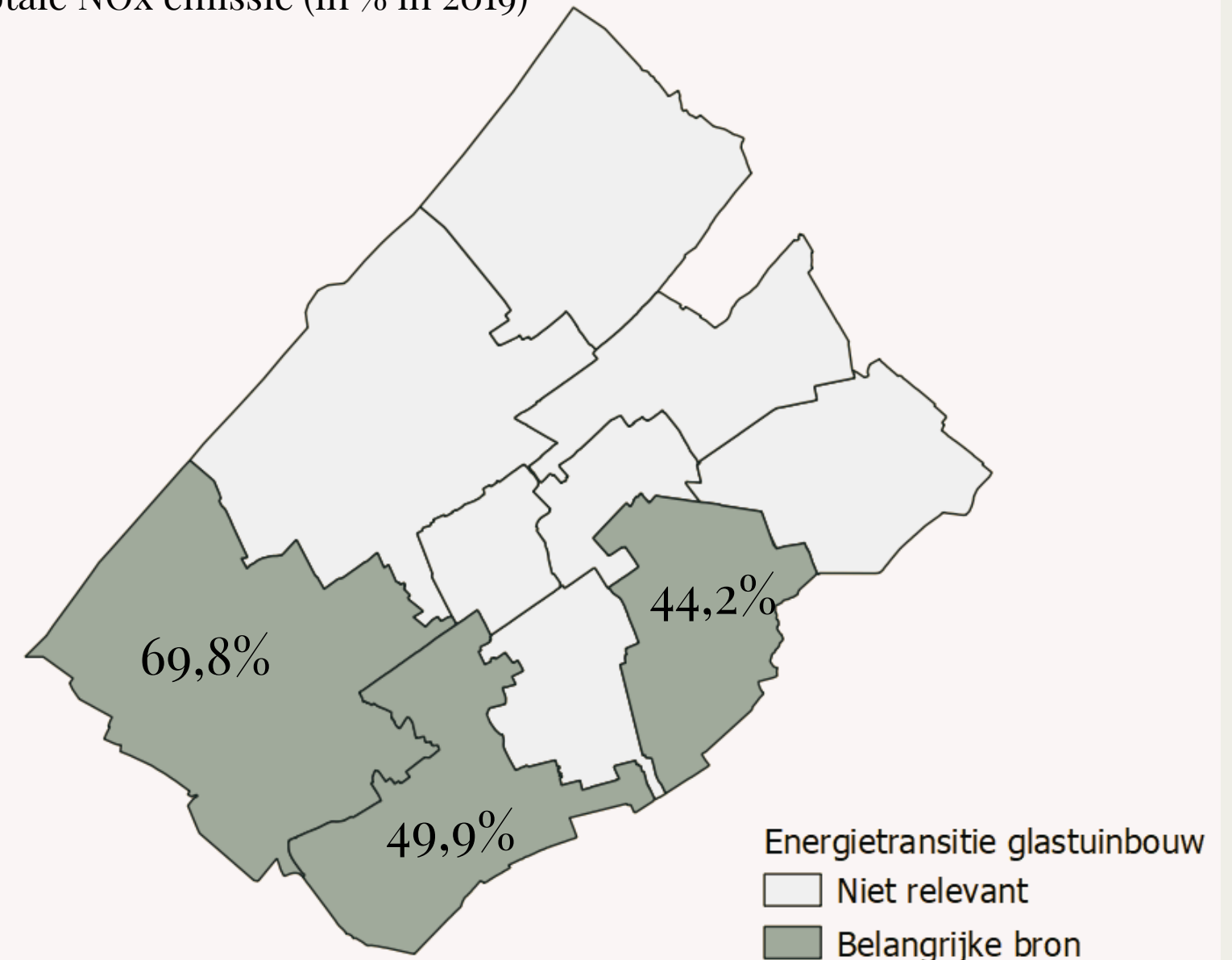
Optioneel in uitwerking - 12 uren

Nader bepalen bij vaststellen beleid wie & hoeveel uren.

**Uitwerking
gemeenten**

Totale NOx emissie (in % in 2019)

5. Gevoelige bestemmingen

Kosten & Gevraagde capaciteit

Startbijeenkomst - 3 uren

Optioneel in uitwerking - 12 uren

Nader bepalen bij vaststellen beleid wie & hoeveel uren.

Belangrijkste maatregel om bevolking te beschermen die extra kwetsbaar is voor luchtvervuiling

Doel Haaglanden verkend met elkaar in themabijeenkomst nov 2023

Ambtelijke verkenning op regionaal beleid voor gevoelige bestemmingen om gevoelige groepen beter te beschermen.

Uitwerking van ambtelijke verkenning

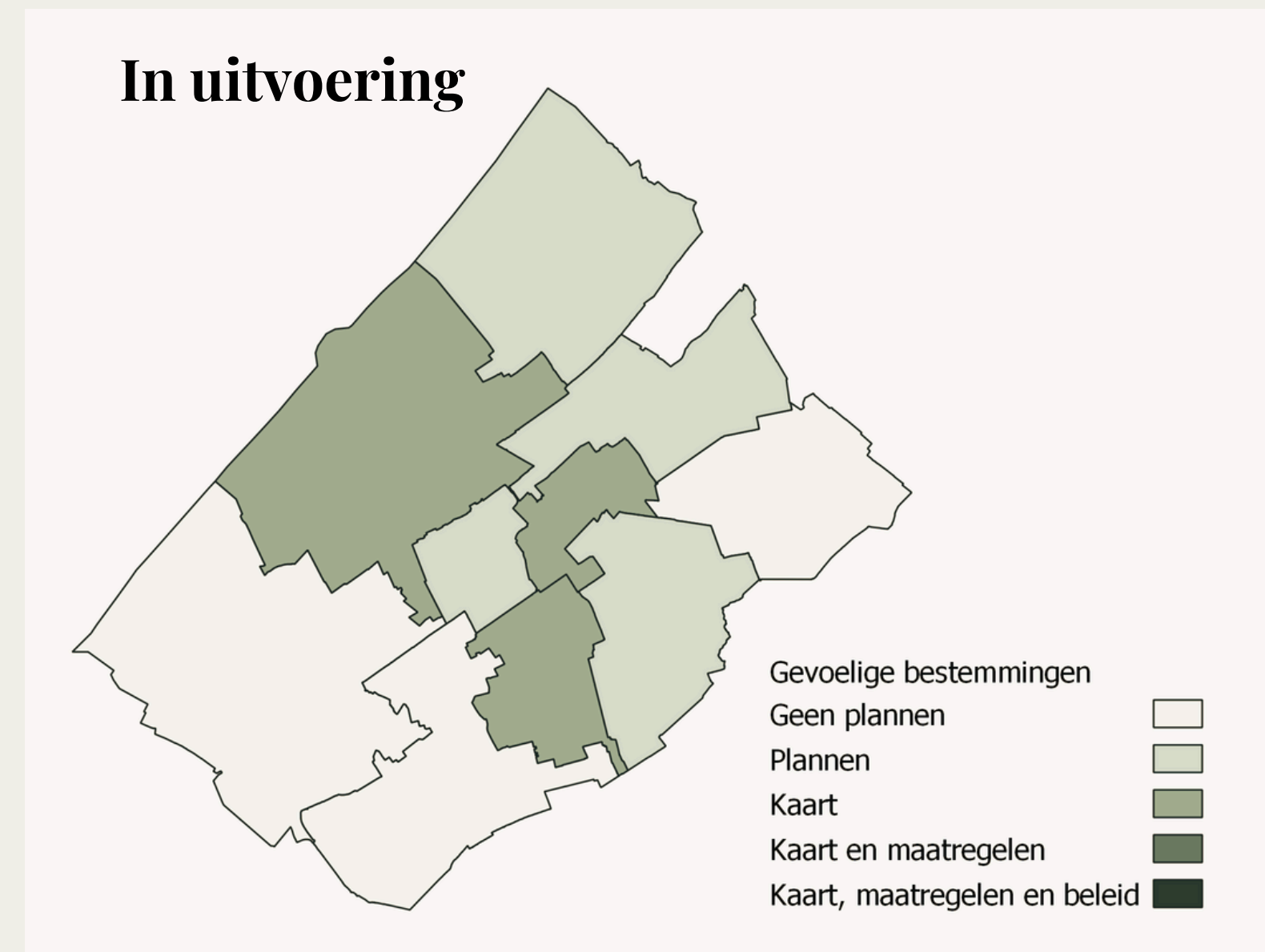
1. In kaart brengen huidige gevoelige bestemmingen & contouren voor toekomstige gevoelige bestemmingen
2. Toewerken naar een format Regionale beleidsregel gevoelige bestemmingen waar we regionaal met elkaar afspraken over hebben gemaakt.

**Uitwerking
gemeenten**

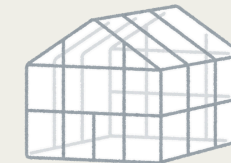
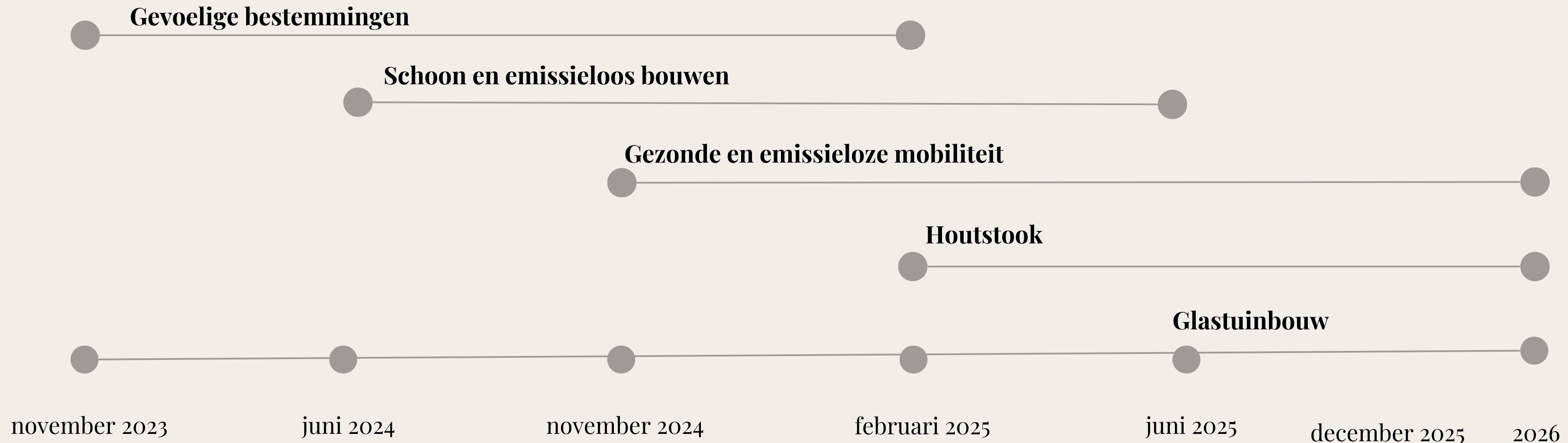

Bestaand beleid in de Regio

Het Omgevingsplan Binckhorst heeft een afstandsregel voor gevoelige bestemmingen. Verkenning wordt nu gedaan met dit voorbeeld & uit Rotterdam, of het haalbaar is om in Haaglanden regionaal beleid met elkaar vast te stellen en wat hiervoor nodig is.

2. Startbijeenkomst en planning looptijd per thema

1. Uitwerking van een thema:
2. Startbeeld opstellen
3. Themabijeenkomst
4. Uitwerking in sprints
5. Eindproduct delen met regio
6. Implementatiefase in gemeenten

2. Organiseren van themabijeenkomsten

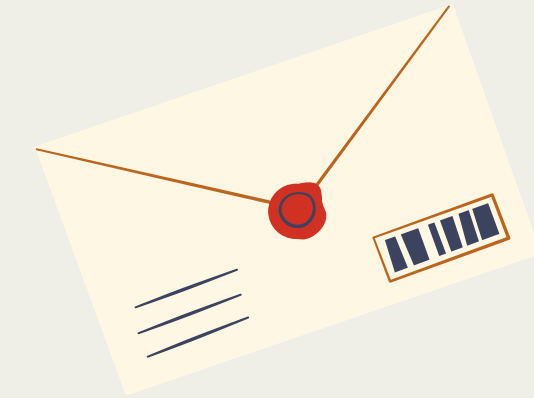
Themasessies

- Hoe? Organisatie & uitwerking in sprints van x aantal weken (bepalen we samen wat hierin werkt per thema)
- Door wie? GGD & ODH & PZH organiseert bijeenkomst + uitwerking samen met gemeenten + MRDH

3. Uitwerking per thema in projectgroep

Startbrainstorm

Wat is ons einddoel & hoe komen we hier?

Kaders schetsen & planning maken

Bepalen lengte sprint + hoe vaak & hoelang bij elkaar komen. Taken verdelen om tot eindproduct te komen,

Uitwerken

Elkaar regelmatig updaten in sprintbijeenkomsten

Eindproduct met regio delen

En inbedden in gemeentelijk beleid

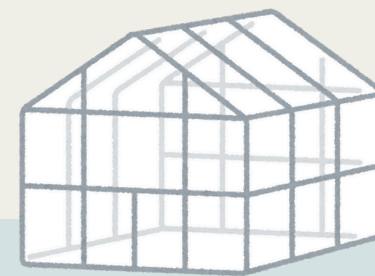
4. Implementatie in gemeenten

Wat is er nodig voor de uitwerking in de gemeente?

Met elkaar uitwerken hoe dit in de gemeente wordt geïmplementeerd, wanneer een format of set aan maatregelen is uitgewerkt op een thema. Dit is thema-afhankelijk en komt in de uitwerking aan de orde. Ook zullen per thema verschillende afdelingen betrokken worden, afhankelijk van de doelen die we met elkaar bepalen.

Voorbeeld van betrokken afdelingen per thema (dus nog geen volledig overzicht)

- Gevoelige bestemmingen: Gezondheid, Milieu, Onderwijshuisvesting
- Schoon & Emissieloos bouwen: Milieu, Mobiliteit
- Gezonde en emissieloze mobiliteit: Milieu, Mobiliteit
- Houtstook: Toezicht & handhaving, Communicatie (bij een voorlichtingscampagne)
- Glastuinbouw: Milieu, Duurzaamheid

5. Voortgang in kaart brengen

Beleidsmonitoring

1. Indicatoren bepalen
2. Bepalen welke stukken worden meegenomen om te meten. Voorbeelden: Coalitieakkoord, Actieplan lucht, Omgevingsvisie, Omgevingsplannen etc.
3. Doornemen stukken met zoektermen en maatregelen om te meten waar de gemeente staat.
4. Kaart maken.
5. Toetsen bij gemeente en aanvullen.

Aan de slag!

Evaluatie, voortgangsmeting & bepalen hoe verder. Ook het herhalen van een blootstellingsonderzoek zoals kan hierbij een van de mogelijkheden zijn om voortgang te monitoren.

Randvoorwaarden

Wat vragen we van gemeenten?

Deelname aan regionale samenwerking en ontwikkelen van eindproducten (60 uur p jaar)

Uren om mee te denken & uitwerking in gemeente.
Ten minste 60 uur per jaar

- Bijwonen regiobijeenkomst (3 dagdelen p jaar)
- Voor ten minste 3 thema's meedenken en meeschrijven met eindproducten voorbereiden.
Input en feedback geven op tussentijdse producten, deelname en voorbereiding op overleggen. (40 uur per thema)

Implementatie: Bestuurlijk borgen van maatregelen in gemeente (uren zelf te bepalen)

Uren om binnen gemeente zelf het eindproduct te implementeren.

Uren zijn afhankelijk van thema, aantal betrokken beleidsafdelingen, hoe voorgestelde aanpak valt binnen gemeente en meer.

- afstemmen relevante beleidsafdelingen
- afstemmen relevante wethouders
- raad informeren, consulteren
- etc

Kennis & Expertise

Bereidwilligheid om ervaring vanuit je gemeente te delen met de regio. Dit gaat over inhoud, beleidsaanpak, werk op luchtkwaliteit.
Samenwerking en van elkaar leren.

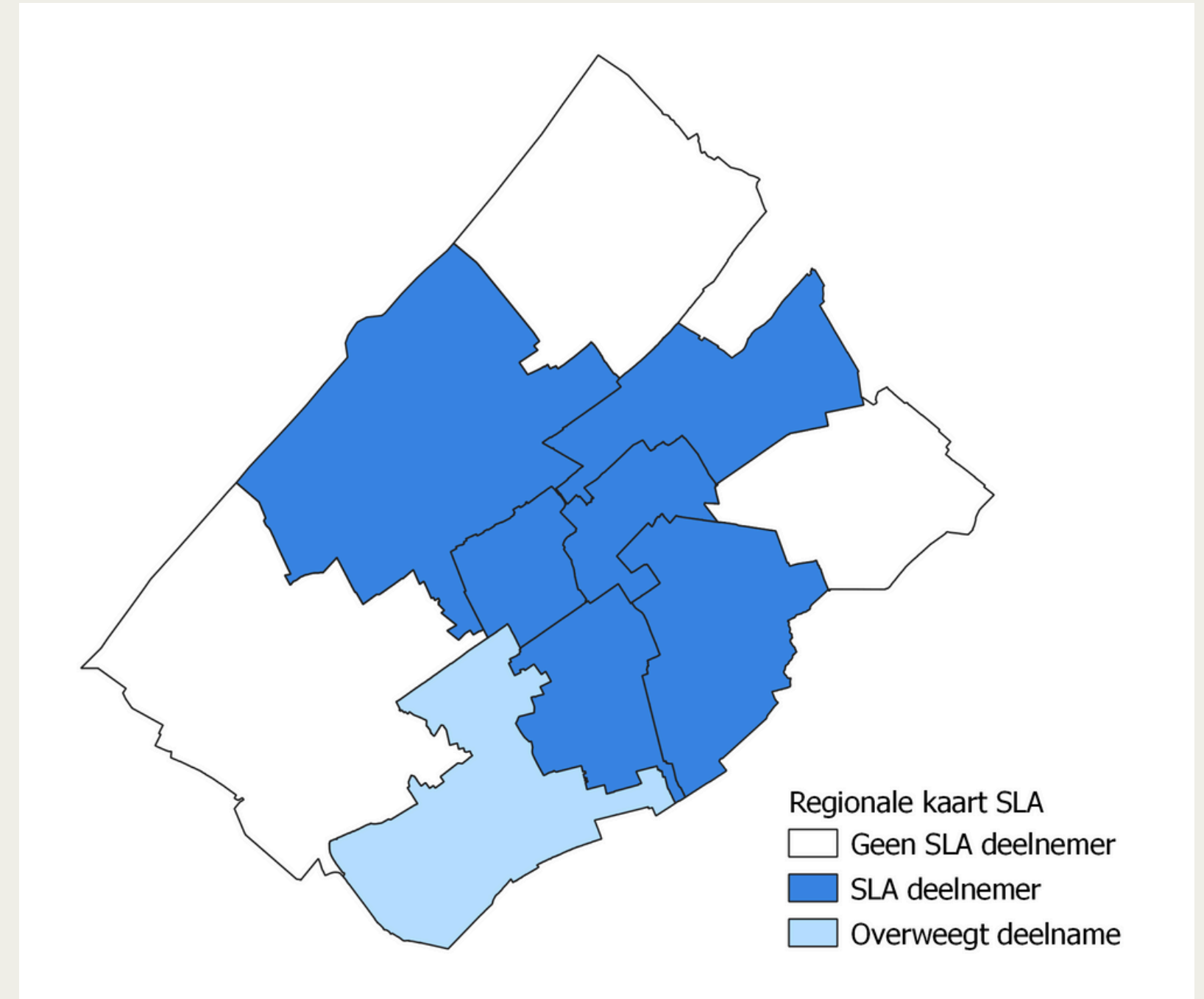
SLA Deelnemers in Haaglanden

Leden maart 2024:

Delft, Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp en Rijswijk

Waarom belangrijk om deel te nemen?

1. Als gemeenten het (landelijke) Schone Lucht Akkoord ondertekenen, onderstrepen ze dat het verbeteren van
2. de luchtkwaliteit belangrijk is en op de politieke agenda staat. Daarnaast geven gemeenten hiermee het
3. goede voorbeeld aan bewoners en bedrijven: ze zijn actief op dit onderwerp. Ten derde zijn er diverse
4. mogelijkheden om ondersteuning te krijgen vanuit het SLA-programma. Er is bijvoorbeeld hulp bij het
5. opstellen van regionale of lokale uitvoeringsplannen en -agenda's, er is veel voorbeeldmateriaal uit andere
6. regio's beschikbaar en er zijn inspirerende bijeenkomsten. Ten slotte is er financiering vanuit het Rijk voor
7. pilotprojecten, voor de uitvoering van specifieke maatregelen én voor de uitvoering van maatregelen in
8. samenwerkingsverband,

SLA vs Regionale samenwerking Haaglanden

Waarom belangrijk om ook regionaal samen te werken?

- 1. Regionale relevante bronnen:** SLA is landelijk opgezet en de benoemde bronnen zijn niet allemaal relevant voor de regio Haaglanden. Luchtvervuiling in Haaglanden komt veelal van dezelfde bronnen waardoor een regionale aanpak meer impact maakt.
- 2. Maatwerk:** Deze regionale samenwerking wordt ingericht met meer (regionaal en lokaal) maatwerk dan in het landelijke SLA. Dat betekent dat de middelen en capaciteit die ingezet worden relatief meer moeten gaan opleveren.
- 3. Voortbouwen op het SLA:** Voor de gemeenten die wel meedoen aan het SLA bouwen we zoveel mogelijk voort op wat er binnen het SLA gebeurt zodat er geen dubbelingen ontstaan en het elkaar juist versterkt.
- 4. Efficiëntie:** Door de krachten te bundelen in de regio Haaglanden, leren gemeenten en andere relevante partijen met en van elkaar waardoor betrokkenen niet zelf het wiel hoeven uit te vinden.

Waar raakt lucht andere dossiers?

Meekoppelkansen en co-benefits.

Luchtkwaliteit raakt aan veel dossiers zoals stikstof, energietransitie, de woningbouwopgave en klimaatdoelstellingen. In het proces wordt in alle thema's bepaald waar deze meekoppelkansen zitten, en deze meegenomen in de uitwerking.

Voorbeeld 1: Woningbouwopgave

- » Bij inrichting van een nieuwe woonwijk ervoor te zorgen dat lopen en fietsen voor korte afstanden de meest aantrekkelijke opties zijn en te zorgen voor goed openbaar vervoer (STOMP principe). Zorg voor faciliteiten voor laden van elektrische voertuigen
- » Bij de bouw van woningen en infrastructuur schone mobiele werktuigen te (laten) gebruiken

Voorbeeld 2: Stikstofdossier

Het terugdringen van de uitstoot van stikstof heeft een positief effect m.b.t. luchtkwaliteit. Door de stikstofcrisis wordt veel inzet gepleegd om de uitstoot van stikstof bij projecten, bijvoorbeeld door verbrandingsmotoren, te verminderen. Ook uitstoot van stikstofverbindingen uit de landbouw, die leiden tot vorming van fijnstof, worden verminderd door beleid gericht op vermindering van stikstofuitstoot.

Contactgegevens

Afdeling Leefomgeving, GGD Haaglanden
gezondeleefomgeving@ggdhaaglanden.nl

GGD
Haaglanden

